

WPN.6200.5.2025.IKS

Opole, dnia 17 grudnia 2025 r.

Wójt Gminy Murów

Dziękując za aktywne włączenie się w proces konsultacji społecznych w sprawie ustanowienia nowych rezerwatów przyrody na Opolszczyźnie, w tym rozpowszechnienie w mediach społecznościowych informacji na temat proponowanych rezerwatów przyrody: Kęszyce, Rzeka Bogacica (gmina Murów) i Budkowickie Wydmy (gmina Łubniany), mając na uwadze wątpliwości Rady Gminy Murów wyrażone w uzasadnieniu do uchwały Nr XVI/12/2025 Rady Gminy Murów z dnia 3 listopada 2025r., poniżej przedstawiam stanowisko w sprawie.

Z inicjatywą ustanowienia nowych rezerwatów przyrody na terenie gminy Murów (Kęszyce i Rzeka Bogacica), w granicach Stobrawskiego Parku Krajobrazowego, wystąpił Dyrektor Zespołu Opolskich Parków Krajobrazowych (pismo nr OPK.OP.6.2020.SM z 24.04.2020r.), a zasadność tych propozycji potwierdziły wyniki prac ogólnopolskiej organizacji pozarządowej - Klubu Przyrodników. W szerszym, regionalnym kontekście opracowana została, na zlecenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu, „Ekspertyza kierunków rozwoju sieci opolskich rezerwatów przyrody” (Badora K., Hebda G., Nowak A., Sierakowski M., Wróbel R., Opole 2021r.). Zespół ekspertów z wielu dziedzin, kierując się wypracowanymi wskaźnikami oceny walorów przyrodniczych (wskaźnik krajobrazowy, przyrody nieożywionej, wskaźnik ekosystemowy, wskaźnik faunistyczny, unikatowość waloru, potrzeba podjęcia działań ochronnych), wskazał obiekty o szczególnych wartościach, uzasadniających potrzebę uznania ich za rezerваты przyrody. W pracach nad ekspertyzą brali również udział praktycy, w tym przedstawiciele Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach, Nadleśnictwa Turawa i PGW Wody Polskie oraz organizacje pozarządowe.

Proponowane rezerваты: Kęszyce, Rzeka Bogacica (gmina Murów) i Budkowickie Wydmy (gmina Łubniany) zostały uznane za jedno z najcenniejszych pod względem walorów przyrodniczych i krajobrazowych w województwie. Obszarów takich zidentyfikowano zaledwie 60 w całym regionie Opolszczyzny, co świadczy o ich unikalności i wartości.

Proponowany rezerwat przyrody Rzeka Bogacica to wyjątkowy odcinek mało zmienionej małej i urokliwej nizinnej rzeki. Proponowany rezerwat przyrody Kęszyce to sędziwy, ponad 100 – letni bór sosnowy, porastający jedną z najokazalszych wydm na Równinie Opolskiej; z kolei najcenniejszym elementem w proponowanym rezerwacie przyrody „Budkowickie Wydmy” jest duży kompleks wydm o wysokości do 15 m – jednych z najwyższych w regionie, a także towarzyszące wydom obniżenia deflacyjne. Jest to najlepiej wykształcony i zachowany regionalny krajobraz wydmy.

Tworzenie nowych form ochrony przyrody, w tym rezerwatów przyrody na terenie gminy Murów (Rzeka Bogacica, Kęszyce) i na terenie gminy Łubniany (Budkowickie Wydmy) oraz ograniczanie presji urbanizacyjnej i rolniczej na terenach o dużych walorach przyrodniczych uznano za najważniejsze cele poprawy w obszarze interwencji „Zasoby naturalne” ujęte w „Programie ochrony środowiska województwa opolskiego na lata 2021 - 2027”, przyjętym na mocy Uchwały Nr XXXVI/365/2021 Sejmiku Województwa Opolskiego

Spełniamy wymagania EMAS - zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo
ul.Firmowa 1, 45-594 Opole tel.: 77 45-26-230, fax 45-26-231, sekretariat@opole.rdos.gov.pl, www.gov.pl/web/rdos-opole

z dnia 30 listopada 2021 r. Dokument ten poprzedzono konsultacjami społecznymi; zaopiniowano i uzgodniono z właściwymi organami i jednostkami.

Ustanawianie form ochrony przyrody to również jedno z zadań ujętych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Murów, przyjętym na mocy *Uchwały NR XXXIV/256/2021 Rady Gminy Murów z dnia 20 grudnia 2021 r. w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Murów na lata 2021-2024 z uwzględnieniem perspektywy do 2028 roku*, poddany uprzednio konsultacjom społecznym i opiniowaniu, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. W dokumencie tym wymienia się trzy rezerваты przyrody: Radomierowice (ustanowiony w 2025r. jako część rezerwatu przyrody Koszatka), Rzeką Bogacica i Kęszyce.

Utworzenie ww. rezerwatów przyrody wypełnia zatem cele powyższych dokumentów strategicznych i zapewnia zgodność podejmowanych przez jednostki samorządu działań z programami ochrony środowiska, a co za tym idzie, podnosi rangę inicjatyw związanych z turystyką (w tym turystyką przyrodniczą), szczególnie istotną dla Gminy Murów.

Ustanowienie powyższych rezerwatów to, z jednej strony, dowód postrzegania regionu jako wyjątkowego i różnorodnego, również pod względem walorów przyrodniczych i krajobrazowych, z drugiej – wyraz troski o ich zachowanie. Taki jest również cel tworzenia rezerwatów w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody. Ustawodawca wyznaczył przy tym narzędzia do odpowiedniego stosowania, zależnego od przedmiotu ochrony i uwarunkowań społecznych. Określając listę obostrzeń służących ochronie w rezerwach przyrody, wskazał szereg odstępstw i możliwości swobodnego wyboru do stosowania w konkretnych obszarach rezerwatów.

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody dopuszczalne jest wskazanie i wyznaczenie miejsc do ruchu pieszego, rowerowego i jazdy konno. Możliwe jest również wskazanie miejsc zbioru runa leśnego (w tym grzybów), czy też połowu ryb. A przede wszystkim, co należy wyraźnie podkreślić, generalną zasadą jest, przy tym, nadrzędność działań związanych z prowadzeniem akcji ratowniczych oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym (np. zwalczanie ASF, usuwanie drzew stanowiących zagrożenie dla bezpieczeństwa, likwidowanie zatorów na rzece), a także wykonywania zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa, nad celami wynikającymi z „ochrony przyrody”. Od zakazów obowiązujących w rezerwach przyrody możliwe jest również uzyskanie decyzji derogacyjnych (zezwoleń wydawanych przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska lub regionalnego dyrektora ochrony środowiska).

Odnosząc się do sytuacji w przedmiotowych rezerwach przyrody, mając na uwadze cel i przedmiot ich ochrony, a także znane i udokumentowane uwarunkowania lokalne (w tym liczna sieć dróg udostępniona jako szlaki rowerowe, piesze i konne) wskazać wypada, że RDOS w Opolu nie kwestionuje możliwości wyznaczenia szlaków do ruchu pieszego, rowerowego, jazdy konnej wierzchem (jako usankcjonowanie w nowej rzeczywistości prawnej, wszystkich użytkowanych obecnie szlaków, dróg, ścieżek rowerowych), a także dopuszczenie do zbioru runa leśnego (w tym grzybów). Sygnalizowane przez Nadleśnictwo Turawa oraz Regionalną Dyrekcję Lasów Państwowych w Katowicach problemy dotyczące stanu zdrowotnego drzewostanów, zwłaszcza w proponowanym rezerwacie Budkowskie Wydmy, wymagać będą podjęcia działań na rzecz zachowania trwałości lasu poprzez adaptację do zmian klimatu, w tym sukcesywną jego przebudowę. Powyższe uzasadnia potrzebę wyznaczenie w granicach rezerwatu również dróg leśnych niezbędnych do wykonywania zadań z zakresu gospodarki leśnej.

Na potrzebę turystycznego udostępniania rezerwatów, w tym rezerwatu przyrody Kęszyce, oraz potrzebę prowadzenia czynnej ochrony drzewostanów sosnowych zwracali

również uwagę członkowie Regionalnej Rady Ochrony Środowiska w Opolu podczas dyskusji poświęconej tym rezerwatom. Ostatecznie Rada pozytywnie zaopiniowała propozycje ich utworzenia.

Wyznaczenie ww. szlaków i miejsc, ze względów formalnych i prawnych, odbywa się dopiero po ustanowieniu danej formy ochrony przyrody, w tym wypadku rezerwatu przyrody, odrębnym zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu. Zarządzenia takie wydane zostały ostatnio dla rezerwatu przyrody Koszatka, położonego na terenie gmin: Murów i Kluczbork. Do ruchu pojazdów wyznaczono tu również drogi niezbędne do prowadzenia gospodarki leśnej.

Reasumując – obawy wyrażone w uzasadnieniu do przedmiotowej uchwały – nie są zasadne. Uznanie przedmiotowych obszarów za rezerwaty przyrody nie będzie miało wpływu na stopień i zakres zagwarantowania trwałości zrealizowanych i realizowanych projektów w zakresie wyznaczenia i utrzymania tras rowerowych, których fragmenty wytyczono w ich granicach, ani infrastruktury (wiaty przystankowe) wzniesionej w sąsiedztwie rezerwatów.

RDOS w Opolu nie wyklucza przy tym możliwości wytyczenia ścieżek dydaktycznych przybliżających walory przyrodnicze i krajobrazowe rezerwatów, wpisujących się w idee rozwoju turystyki, w tym weekendowej, preferowanej w dokumentach i strategiach Gminy Murów. Dotychczas ścieżki takie wyznaczono w kilku opolskich rezerwach przyrody: najokazalszą jest niewątpliwie ta wybudowana niedawno w granicach rezerwatu przyrody „Góra Św. Anny”, czy też ta w rezerwacie przyrody Staw Nowokuźnicki (w centrum wsi Nowa Kuźnia, gmina Prószków). Do ruchu pieszego i/lub rowerowego udostępniono rezerwaty przyrody: Boże Oko, Lesisko, Olszak, Las Bukowy, Grafik, Nad Białką.

Wyjaśnić również wypada, że zakazy określone w art. 15 ustawy o ochronie przyrody obowiązują wyłącznie w granicach rezerwatów; nie dotyczą ich „otulin”, ani terenów sąsiadujących z nimi. Nie ma innych podstaw prawnych, które ograniczałyby sposób gospodarowania na terenach sąsiadujących z rezerwatem i jego otuliną – wyłącznie z powodu utworzenia tego rezerwatu. Zakres i sposób kształtowania warunków zabudowy, z punktu widzenia ochrony przyrody, wynikać może tylko z przepisów obowiązujących w granicach danej formy ochrony przyrody. Nie ma zatem podstaw prawnych by w decyzjach o warunkach zabudowy, opracowywanych dla zamierzeń położonych poza rezerwatem przyrody (np. budowa budynków jednorodzinnych), wskazywać warunki wynikające z potrzeby przestrzegania przepisów obowiązujących w granicach rezerwatów (art. 15 ustawy o ochronie przyrody, plan ochrony rezerwatu przyrody). Dla przykładu zakaz budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych (z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom rezerwatu przyrody), dotyczyć będzie wyłącznie obszaru rezerwatu, nie zaś jego otuliny ani innych terenów sąsiednich.

W granicach rezerwatu przyrody możliwe jest również realizowanie inwestycji: liniowych celu publicznego, celu publicznego o nieliniowym charakterze związanych z ochroną ludności przed powodzią i suszą oraz celu publicznego z zakresu łączności publicznej o nieliniowym charakterze w celu związanym z zapewnieniem telekomunikacji na obszarze rezerwatu przyrody (art. 15 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody), zatem nieuprawnione są stwierdzenia o „blokowaniu rozwoju infrastruktury, przestrzeni mieszkalno – inwestycyjnej oraz turystycznej” w gminie w związku z utworzeniem rezerwatów przyrody, a tym samym o naruszaniu praw i interesów mieszkańców miejscowości Kały i Stare Budkowice, zwłaszcza właścicieli nieruchomości i gruntów sąsiadujących ze wschodnią częścią proponowanego rezerwatu przyrody Budkowickie Wydmy (położonym na terenie gminy Łubniany).

Na marginesie wskazuję, że sposób i kierunki rozwoju gminy Murów, w dużej mierze warunkuje obecnie jej położenie w granicach Stobrowskiego Parku Krajobrazowego,

utworzonego w 1999 r. Dla obszaru tego ustanowiono plan ochrony Parku, w którym określono uwarunkowania konieczne dla zachowania walorów przyrodniczych i krajobrazowych Parku, w tym wytyczne do planów ogólnych gminy i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (np. konieczność zachowania strefy wolnej od zabudowy w określonej odległości od lasu, kształtowania stylu architektonicznego zabudowy, zakazu realizacji inwestycji mogących negatywnie oddziaływać na środowisko). Uwarunkowania powyższe są wiążące dla opracowywanych dokumentów planistycznych, natomiast brak sprzeczności z przepisami dotyczącymi Parku (zakazy i odstępstwa) są wiążące dla decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu. Ustanowienie przedmiotowych rezerwatów przyrody pozostaje bez wpływu na powyższe uwarunkowania.

Jedynie dla porządku przypominam, że w 2025 r. wprowadzono nowe wsparcie finansowe, tzw. subwencje ekologiczną dla jednostek samorządu terytorialnego, na terenie której znajdują się obszary o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronione, w tym rezerваты przyrody (art. 29 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego - Dz. U. poz. 1572 z późn. zm.). Otrzymywane środki są proporcjonalne do powierzchni tych obszarów i zależą od formy ochrony przyrody. Przyjmowany do wyliczeń wskaźnik, w przypadku rezerwatu przyrody, wynosi „1” i jest wyższy niż wskaźnik przyjmowany dla parku krajobrazowego czy też obszaru chronionego krajobrazu.

Jeszcze raz dziękując za zaangażowanie, pozostaję do dyspozycji w przypadku zainteresowania spotkaniem i szczegółowym omówieniem zagadnień zasygnalizowanych w uzasadnieniu uchwały Nr XVI/12/2025 Rady Gminy Murów z dnia 3 listopada 2025r.

Krzysztof Kręciproch
Regionalny Dyrektor Ochrony
Środowiska w Opolu
/ – podpisany cyfrowo/